

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи

Вероніка БУТРІНА
«26» червня 2025 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

галузь знань J Транспорт та послуги
спеціальність J3 Туризм та рекреація
освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності
рівень вищої освіти другий
(магістерський)
форма навчання - денна

Розробники:

Ольга ОЛІЙНИК, доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи;

Тетяна МАРУСЕЙ доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, гарант.

Ухвалено на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної
справи Протокол № 4 від «08» квітня 2025 року

Схвалено радою з науково-методичної роботи і забезпечення якості
вищої освіти природничо-економічного факультету

Протокол № 5 від «08» травня 2025 року

Голова науково-методичної ради

Наталія Казанішена

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна МАРУСЕЙ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИК.....	5
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК.....	8
3. ВИРОБНИЧА ФАХОВА ПРАКТИКА	11
4. ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА	15
4. ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.....	19
5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК.....	20
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИК.....	21
7. РЕКОМЕНДОВАНІ	
ДЖЕРЕЛА.....	22

ВСТУП

Практична підготовка є невід’ємною складовою навчання за спеціальністю ІЗ Туризм та рекреація. Належний практичний рівень підготовки фахівців туристичного обслуговування позитивно позначається на подальшому професійному становленні магістра з туризму (Туризм та індустрія гостинності), сприяє зменшенню періоду адаптації до реального надання послуг в сфері туризму чи виробництва в індустрії гостинності. Це можливо за умови проходження виробничої практики на підприємствах, у т. ч. на базах практик, органах державної влади та місцевого самоврядування. Під час проходження виробничої практики здобувачів залучають до необхідної підприємству і студентіві роботи, що поглиблює та вдосконалює його практичні навички й уміння.

Принципи організації виробничої практики визначають її структуру, зміст, організацію на підприємствах сфери гостинності, туризму та рекреації в рамках навчального плану підготовки фахівців за освітньою програмою «Туризм та індустрія гостинності». Основоположними принципами виробничої практики є: принцип зв'язку теорії з практикою, принцип взаємодії ЗВО і бази практики, принципи наочності і доступності, принцип індивідуального підходу в умовах колективної роботи.

Виробнича практика здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти природничо-економічного факультету спеціальності ІЗ «Туризм та рекреація» ОП «Туризм та індустрія гостинності» проводиться у двох семестрах, наприкінці другого семестру впродовж 4 тижнів в обсязі 6 кредитів – фахова та в третьому семестрі переддипломна - впродовж 3 тижнів в обсязі 4,5 кредитів.

Наскрізню програму складено на підставі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.93р. № 93, освітньо-професійної програми, Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (п. 4.4) <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view> і Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSlSDVlV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view?resourcekey=0-tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA, освітньої програми «Туризм та індустрія гостинності» для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «бакалавр» першого курсу спеціальності «Туризм та рекреація».

1.МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИК

Мета практик полягає в оволодінні сучасними методами та формами організації праці на підприємствах сфери гостинності, туризму та рекреації; у формуванні у майбутніх фахівців туристичного обслуговування професійних умінь і навичок; у використанні набутої теоретичної підготовки в реальних виробничих умовах на конкретній ділянці роботи; у формуванні потреби систематично поновлювати знання та вміння творчо застосовувати їх на практиці.

Завдання:

□ закріпити у виробничих умовах теоретичні знання, що були отримані в процесі навчання;

□ вивчити роботу туристично або рекреаційного підприємства та сфери гостинності, установи за основними функціями та структурними підрозділами;

□ набути практичних навичок та засвоїти методи роботи з клієнтами-споживачами послуг гостинності та туризму;

□ зібрати й опрацювати матеріали для звіту, провести власні спостереження для подальшого їх використання при підготовці і написанні кваліфікаційних робіт (якщо тема наукової роботи пов'язана з діяльністю даного підприємства) та створенні власних наукових проектів.

Результати навчання. При проходженні практик здобувач вищої освіти має поглибити здобуті знання та отриманні навички відповідно до таких *компетентностей*:

1) Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

2) Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК 02. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК 03. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 06. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 07. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

3) Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК3. Здатність до управління туристичним процесом у публічному секторі, в туристичній дестинації, туристичному підприємстві на різних ієрархічних рівнях.

СК4. Здатність організовувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.

СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку

СК 08. Здатність створювати, реалізовувати та ефективно просувати туристичні продукти й послуги регіонального рівня у галузі туризму та гостинності в умовах змін.

Результати навчання:

ПРН 01. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

ПРН 02. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

ПРН 03. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації.

ПРН 04. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проектувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.

ПРН 05. Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку.

ПРН 06. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.

ПРН 07. Організовувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ПРН 08. Управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів.

ПРН 09. Розробляти та реалізовувати проєкти у сфері туризму та рекреації на засадах економічної, соціальної і екологічної ефективності.

ПРН 10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування.

ПРН 11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.

ПРН 12. Аналізувати, формулювати і реалізовувати національну та регіональну туристичну політику, вдосконалювати механізми управління туристичними дестинаціями на національному, регіональному та локальному рівнях.

ПРН 13 Розробляти та впроваджувати продукти і послуги у галузі туризму та гостинності, враховуючи специфіку регіонального туристично-рекреаційного потенціалу в умовах змін.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Практики здобувачів вищої освіти може проводитися групами або індивідуально в підприємствах (організаціях, установах).

Визначення баз практики здійснюється відповідною кафедрою на основі прямих договорів про співпрацю з підприємствами (організаціями, установами) незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, з дозволу кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, обирати для себе базу практики і пропонувати її для використання. При цьому, однією з умов дозволу повинно бути надання можливості бази практик здобувачу вищої освіти виконати програму практики в повному обсязі.

Зміна баз практик можлива тільки з поважних причин і лише до подання проекту наказу про проходження практики. Самостійно змінювати базу практики здобувач вищої освіти не має права. У разі самостійної зміни бази практики, неявки до місця практики без поважних причин вважатиметься, що здобувач вищої освіти не виконав навчального плану і може бути відрахований з університету.

Керівник практики від підприємства, який здійснює загальне керівництво практикою:

- несе особисту відповідальність за проведення практики у межах своєї компетенції;
 - організовує практику згідно з програмою практики;
 - визначає місця практики, забезпечує найвищу ефективність її проходження;
 - організовує проведення відповідними фахівцями інструктажу з охорони праці, безпеки життєдіяльності, протипожежної безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
 - забезпечує виконання графіків проходження практики у структурних підрозділах підприємства;
 - надає практикантам можливість користуватись наявною літературою, необхідною документацією, лабораторіями, бухгалтерією підприємства для виконання програми практики;
 - забезпечує і контролює дотримання практикантами правил внутрішнього розпорядку;
 - створює необхідні умови для засвоєння здобувачами вищої освіти нової техніки, передових технологій, сучасних методів організації праці;
 - контролює дотримання законодавства України про працю тощо.
- Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики,

зазначені в окремих розділах договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти університету.

Керівник практики від кафедри:

- розробляє тематику індивідуальних завдань, яка враховує передбачувані теми кваліфікаційних робіт;
- узгоджує з керівником практики від підприємства (організації, установи) індивідуальні завдання з урахуванням особливостей місця практики;
- бере участь у розподілі студентів за базами практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики, строками її проведення;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів для кваліфікаційної роботи;
- проводить обов'язкові консультації щодо обробки зібраного матеріалу та його використання у звіті з практики і кваліфікаційній роботі;
- оцінює оформлення звіту, щоденника;
- може приймати захист звітів здобувачів вищої освіти з практики у складі комісії;
- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедру для зберігання.

Здобувачі вищої освіти університету зобов'язані:

- до початку практики одержати від координатора (координаторів) практичної підготовки по спеціальності направлення, щоденник, методичні матеріали (програму, методичні рекомендації, індивідуальне завдання тощо) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути до бази практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- вивчити й суворо дотримуватись правил охорони праці, безпеки життєдіяльності, протипожежної безпеки, виробничої санітарії та правил внутрішнього розпорядку;
- нести відповідальність за виконану роботу та її результати, показувати приклад свідомого і сумлінного ставлення до праці;
- своєчасно, не пізніше тижня після закінчення практики, надати керівнику практики від кафедри щоденник практики та звіт про її проходження. В термін, встановлений наказом ректора, скласти комісії диференційований залік з практики.

На здобувачів вищої освіти, які проходять практику на підприємстві (в

організації, установі), розповсюджується законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства (організації, установи).

На початку практики здобувач вищої освіти за допомогою керівника практики від підприємства повинен скласти календарний план своєї роботи. Під час практики він зобов'язаний вести щоденник, де якомога повніше висвітлюється характер та зміст виконуваної роботи, участь студента у виробничому та громадському житті підприємства, фіксуються складності, з якими стикається практикант, записуються спостереження та зауваження відносно діяльності підрозділу, а також висновки і пропозиції з її покращення. Записи у щоденнику ведуться щоденно. Щоденник регулярно перевіряється і підписується керівником практики від підприємства.

3. ВИРОБНИЧА ФАХОВА ПРАКТИКА

Освітньо-професійною програмою та навчальними планами підготовки фахівців ОС «магістр» галузь знань J Транспорт та послуги спеціальності J3 Туризм та рекреація за освітньою програмою Туризм та індустрія гостинності передбачено проведення виробничої технологічної практики в обсязі 4 тижні (табл. 1).

Таблиця 1

Графік проведення практики

Спеціальність (шифр, назва)	Курс	Вид практики	Орієнтовний термін практики	Тривалість (тижнів)	Семестр
Галузь знань J Транспорт та послуги Спеціальність J3 Туризм та рекреація за освітньою програмою Туризм та індустрія гостинності	1	виробнича фахова	38-41	4	2

Виробнича фахова практика покликана сформувати у здобувача вищої освіти певні професійні практичні знання, вміння та навички, необхідні для плідної роботи у сфері туристичного обслуговування та індустрії гостинності, з метою закріпити на практиці теоретичні знання з курсів професійної підготовки.

Метою практичної підготовки здобувачів вищої освіти ОС «магістр» галузь знань J Сфера обслуговування спеціальності J3 Туризм та рекреація за освітньою програмою Туризм та індустрія гостинності є:

- закріплення теоретичних знань, отриманих з профільюючих дисциплін;
- оволодіння навичками практичної діяльності фахівця з туризму та індустрії гостинності;
- набуття й удосконалення компетентностей, визначених відповідною освітньою програмою вищої освіти;
- накопичення досвіду самостійної роботи згідно вибраного фаху;
- збір та опрацювання фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи.

Під час проходження виробничої технологічної практики магістранти повинні ознайомитись та проаналізувати організаційну структуру та тип

туристичного підприємства чи підприємства сфери гостинності, риси діяльності відповідних підприємств в умовах ринку, реалізацію функцій управління, особливості комунікаційного процесу, кадрову роботу, специфіку страхування туристів, модель забезпечення якості туристських та інших послуг.

Завданням практичної підготовки здобувачів вищої освіти ОС «магістр» галузь знань J Сфера обслуговування спеціальності J3 Туризм і рекреація за освітньою програмою Туризм та індустрія гостинності є:

-безпосередня практична підготовка здобувачів вищої освіти до самостійної роботи на фахових посадах, поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних навичок зі спеціальності й навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, уміння працювати з матеріалами діяльності підприємства туристичної сфери та індустрії гостинності й використовувати його для виконання кваліфікаційного завдання;

- формування умінь і навичок роботи за фахом, набуття досвіду організаційної, виховної роботи в колективі;

- опанування сучасними прийомами та методами прийняття управлінських рішень у сферах туризму та гостинності;

- ознайомлення безпосередньо на підприємстві з інноваційними з інноваційними технологіями ведення операційної та фінансової діяльності;

- підготовка здобувачами вищої освіти індивідуального завдання з усебічного вивчення конкретної проблеми управління організацією, збір практичних та статистичних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи.

Бази практики відповідають програмі практики з визначенням мети, завдань практики, встановлення переліку знань, умінь та навичок, якими повинен оволодіти здобувач.

Бази практики:

Основними базами практики є підприємства, установи (організації), з якими університет уклав договори на проведення практики:

Туристична Агенція «Тревелон»

Туристична Агенція «Квитки у літо»

ТОВ «АРДЕН ПАЛАЦ»

Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник,

Подільська ресторація «ФРАНТ»

Турагенція ТзОВ «Кам'янець-Подільське бюро подорожей та екскурсій»,

ТзОВ «Terra Podolika»,

Кафе «Морозиво»

ТзОВ «Mango Treval»,

Готель «GALA-HOTEL»

Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник,

Туристична Агенція «Тревелон»
 Туристична Агенція «Квитку у літо»
 ТОВ «Козацька Рада»,
 НПП «Подільські Товтри»
 РЕСТОРАЦІЯ «СИТИЙ МИТНИК»
 ФОП Фатіна М. гостьовий будинок «Карта»,
 Готель «Optima Collection Кам'янець-Подільський».
 Кам'янець-Подільська міська рада (Департамент гуманітарної політики)
 Ресторан «Даніель»

Перелік баз практики формується щорічно на підставі підписаних договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка з підприємствами туристичної галузі та індустрії гостинності. Календарний графік проходження практики складається індивідуально з керівником практики від університету, з урахуванням особливостей бази практики. Нижче наведено зміст виробничої технологічної практики (табл2).

Таблиця 2

ЗМІСТ виробничої фахової практики

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання завдань (год)	Форма звітності здобувача
1.	Настановна конференція на факультеті (мета та завдання виробничої фахової практики, обов'язки здобувачів-практикантів, зміст роботи здобувачів на період практики, вимоги до звітної документації).	2	Щоденник, опис
2.	Проходження інструктажу з техніки безпеки та протипожежної безпеки.	2	Щоденник, опис
3.	Ознайомлення з підприємством, керівниками, розпорядком роботи на підприємстві.	10	Щоденник, опис
4.	Ознайомлення із статутними документами та іншими нормативними документами підприємства.	14	Щоденник, опис
5.	Вивчення показників діяльності суб'єкта підприємництва туристичних послуг (підприємства індустрії гостинності)	20	Щоденник, розрахунки, висновки, пропозиції

6.	Вивчення стану та стратегії розвитку туристичного підприємства (підприємства індустрії гостинності)	24	Щоденник, опис
7.	Оцінка та перспективи розвитку туристичного підприємства (підприємства індустрії гостинності)	24	Щоденник, опис
8.	Аналіз конкурентоспроможності туристичного підприємства (підприємства індустрії гостинності) та розробка пропозицій по її підвищенню	24	Щоденник, розрахунки, висновки, пропозиції
9.	Добір матеріалів по кваліфікаційній роботі	20	Щоденник, опис
10.	Виконання індивідуального завдання за темою кваліфікаційної роботи	20	Таблиці, графіки, пояснення
11.	Звітність за проходження практики та консультації у керівників практики	10	Щопонеділка о 14-30
12.	Підготовка звітної документації здобувача-практиканта (звіт здобувача-практиканта про проходження практики, щоденник виробничої практики; характеристика діяльності здобувача-практиканта, підписана керівником та засвідчена керівником підприємства)	10	Оформлення звітної документації

4. ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Виробнича переддипломна практика покликана сформувати у студентів професійні уміння, навички роботи у підрозділах підприємств (організацій, установ, закладів) індустрії туризму.

Туристична індустрія формується комплексом підприємств (організацій, установ, закладів), які забезпечують чи сприяють забезпеченню туристсько-рекреаційних потреб людини при її переміщенні незалежно від мети, окрім випадків, пов'язаних з оплачуваною роботою.

Метою виробничої переддипломної практики є поглиблення та закріплення теоретичних знань; формування у студентів професійних умінь і навичок щодо прийняття самостійних рішень під час професійної діяльності в умовах реального підприємства (організації, закладу, установи); опанування студентами сучасними прийомами, методами та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії; виховання у студентів потреби постійно поповнювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності та на належному рівні написати кваліфікаційну роботу і успішно захистити її.

Проходження виробничої переддипломної практики на підприємстві чи в установі, з якими укладено договір: поглибити і закріпити одержані теоретичні знання та набути навички практичної роботи зі спеціальності; ознайомитись з виробничим напрямом роботи туристичної установи чи підприємства та практичною роботою; опрацювати, зібрати та узагальнити матеріал з теми кваліфікаційної роботи.

Основні цілі виробничої переддипломної практики: вивчення особливостей професійної діяльності в туристичних організаціях різного типу (туристичних підприємствах, в бюджетних установах, організаціях і підприємствах різних суб'єктів господарювання); закріплення практичних навичок, необхідних для самостійного здійснення туристичної діяльності, формування та вдосконалення навичок ведення робочої документації.

Строки проведення практики визначаються графіком навчального процесу (табл. 3).

Таблиця 3

Графік проведення практики

Спеціальність (шифр, назва)	Курс	Вид практики	Орієнтовний термін практики	Тривалість (тижнів)	Семестр
галузь знань J Транспорт та послуги спеціальність J3 Туризм та рекреація освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності	2	виробнича переддиплом на	8-10	3	3

Базою виробничої практики можуть бути: підприємства усіх форм власності та різних організаційно-правових форм, що здійснюють виробничо-господарську діяльність в сфері туризму та гостинності; підприємства (установи, організації), що належать до державних і недержавних форм власності

Основними базами практики є підприємства, установи (організації), з якими університет уклав договори на проведення практики:

Туристична Агенція «Тревелон»

Туристична Агенція «Квитку у літо»

ТОВ «АРДЕН ПАЛАЦ»

Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник (об'єкти - фортеця, ратуша, Вірменська криниця, Кафедральний костел святих Апостолів Петра і Павла, галерея мистецтв, відділ старожитностей, виставкова зала),

Подільська ресторація «ФРАНТ»

турагенція ТзОВ «Кам'янець-Подільське бюро подорожей та екскурсій,
ТзОВ «Terra Podolika»,

Кафе «Морозиво»

ТзОВ «Mango Treval»,

Готель «GALA-HOTEL»

ТОВ «Козацька Рада»,

РЕСТОРАЦІЯ «СИТИЙ МИТНИК»

ФОП Фатіна М. гостьовий будинок «Карта»,

Готель «Optima Collection Кам'янець-Подільський».

Перелік баз практики формується щорічно на підставі підписаних договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка з підприємствами туристичної галузі та індустрії гостинності.

Зміст переддипломної практики з туризму охоплює самостійну дослідну роботу, збір фактичного матеріалу для кваліфікаційної роботи, ознайомлення з діяльністю туристичних підприємств, закріплення теоретичних знань, а також підготовку звітної документації, як-от щоденник і звіт про виконання програми практики (табл. 4).

Таблиця 4

Зміст виробничої переддипломної практики

№ з/п	Зміст роботи	Дні	Форма звітності здобувача
1	2	3	4
1.	Настановча конференція на факультеті (мета та завдання виробничої практики, обов'язки студентів-практикантів, зміст роботи студентів на період практики, вимоги до звітної документації)	0,5	Щоденник
2.	Проходження інструктажу з техніки безпеки та протипожежної безпеки	0,5	Щоденник
3.	Ознайомлення з підприємством (організацією), підрозділами, керівниками, розпорядком роботи	0,5	Щоденник, матеріали до звіту
4.	Ознайомлення із статутними документами та іншими основоположними документами підприємства	0,5	Щоденник, матеріали до звіту
5.	Ознайомитись з сутністю туropolейтингу на підприємстві	1	Щоденник, матеріали до звіту
6.	Аналізувати виробничу структуру підприємства, відокремлювати підрозділи підприємства, їх функції та взаємозв'язки,	1	Щоденник, матеріали до звіту
7	Описати основні ділові процеси виробничої діяльності на підприємстві;	1	Щоденник, матеріали до звіту
8	Описати процес надання туристичних послуг	0,5	Щоденник, матеріали до звіту
9	Аналізувати логістику розподілу та збуту послуг підприємства	0,5	Щоденник, матеріали до звіту
10	Аналізувати продуктовий асортимент підприємства за основними показниками та структуру додаткових послуг;	0,5	Щоденник, матеріали до звіту
11	Визначати найбільш ефективну стратегію управління персоналом на підприємстві	0,5	Щоденник, матеріали до звіту
12	Оцінювати інвестиційну стратегію підприємства та напрями її реалізації	0,5	Щоденник, матеріали до звіту
13	Оцінити рівень автоматизації праці та використання сучасних інформаційних технологій на підприємстві в цілому та рівень автоматизації праці управлінського	0,5	Щоденник, матеріали до звіту

	персоналу зокрема.		
14	Аналізувати структуру і динаміку, доходів, витрат, прибутку та рентабельності в цілому по підприємству в звітному періоді, темп їх змін; аналізувати обсяг та структуру інвестицій підприємства;	1	Щоденник, матеріали до звіту
15	Характеризувати елементи фірмового стилю підприємства та застосовані інструменти брендингу;	1	Щоденник, матеріали до звіту
16	Збір матеріалів за темою кваліфікаційної роботи	1	Щоденник, матеріали до звіту
17	Виконання індивідуального завдання	1	Щоденник, матеріали до звіту
18	Підготовка звітної документації студента-практиканта (звіт студента-практиканта, щоденник виробничої переддипломної практики; характеристика студента-практиканта, підписана та засвідчена керівником підприємства)	1	Оформлення звітної документації
14.	Виконання індивідуального завдання	1	Щоденник, матеріали до звіту
15.	Підготовка звітної документації студента-практиканта (звіт студента-практиканта, щоденник виробничої практики; характеристика студента-практиканта, підписана та засвідчена керівником підприємства)	1	Оформлення звітної документації

5. ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальні завдання видаються здобувачам вищої освіти з метою набуття ними під час практики умінь та навичок самостійного вирішення виробничих, наукових та організаційних питань. Їх зміст конкретизується і уточнюється керівниками практики під час її проходження. Виконання здобувачами індивідуальних завдань активізує їх творче мислення, підвищує ініціативу і здатність самостійно аналізувати та узагальнювати підсумки роботи й робить проходження практики більш конкретними та цілеспрямованими.

Індивідуальні завдання здобувачів вищої освіти мають носити науково-дослідний характер і бути спрямованими на підвищення фахового рівня підготовки здобувачів вищої освіти.

У процесі виконання індивідуального завдання виробничої практики здобувач вищої освіти повинен виявити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання туризму та сфери гостинності;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;
- вміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у туристичній галузі;
- вміння обґрунтовувати наукові висновки та конкретні пропозиції щодо вдосконалення організації та управління діяльністю досліджуваного об'єкту.

Індивідуальні завдання оформляються у вигляді реферату або тез на студентську науково-практичну конференцію за вибором здобувача вищої освіти. Разом з керівником практики від факультету здобувач формулює тему індивідуального завдання, враховуючи специфіку бази практики.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки практики підводяться у кілька етапів: на заключних виробничих нарадах у навчальних закладах, на захисті виробничої практики і науково-практичній конференції на факультеті, а також на засіданні кафедри, ради факультету та університету. Їх завдання: аналіз роботи практикантів, виявлення досягнень і недоліків у їхній роботі; оцінка теоретичної і практичної підготовки здобувачів до роботи на підприємстві (організації); оцінка якості роботи по організації практики її керівниками, вироблення заходів щодо наступного поліпшення практики. На заключній виробничій нараді затверджуються керівником підприємства (організації) характеристики здобувачів-практикантів, відповідальні за практику, які працювали із здобувачами-практикантами, висловлюють побажання щодо поліпшення якості виробничої діяльності майбутніх фахівців. До участі у нараді залучаються всі здобувачі, які проходили практику на підприємстві, методисти, керівники практики.

У перший робочий день після завершення практики здобувачі здають звітні матеріали практики на кафедру. Звітні матеріали, подані здобувачами, перевіряються і оцінюються викладачами-методистами. Аналіз звітних матеріалів практикантів дозволяє керівникам практики зробити висновки щодо рівня осмислення здобувачами набутого в процесі проходження практики досвіду, щодо ставлення їх до виробничої діяльності, до обраної професії. Не пізніше, як через 10 днів після завершення практики, підсумки роботи підводяться у формі захисту практики. Для цього деканатом створюється комісія. Кожен здобувач особисто звітує про виконану роботу, відповідає на запитання, поставлені членами комісії, демонструє підготовлений матеріал та висловлює побажання до практики та її організації.

Форма підсумкового контролю: диференційований залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Оцінка, отримана здобувачем, формується в документах відповідної форми (заліково-екзаменаційних відомостях) університету.

Оцінювання результатів практики та визначення загальної оцінки, проводиться за критеріями оцінювання (таблиця 5) та шкалою оцінювання, наведеною у таблиці 6.

Таблиця 5

Критерії оцінювання практики здобувачів

Критерії	Бали
1. Виконання завдань практики	30
2. Наявність власних висновків і пропозицій	10
3. За зміст і культуру ведення щоденника	10
4. Індивідуальне завдання	10
5. Результати захисту звіту з практики	40
Всього	100

Таблиця 6

Шкала оцінювання результатів практики: національна та ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	задовільно
35-59	FX	
34 і менше	F	
		незадовільно

Форма підсумкового контролю по практиках: диференційований залік.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 8 берез. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення: 02.05.2025).
4. Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки. URL: <https://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.adm-km.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF.pdf>
5. Буторіна В.Б., Хоптяр А.Ю. Розвиток культурно-мистецького потенціалу дозвіллевої сфери туризму та гостинності України: управлінський аспект. Причорноморські економічні студії. 89/2024 URL: http://bses.in.ua/journals/2024/89_2024/42.pdf <https://doi.org/10.32782/bses.89-40>
6. Буторіна В.Б., Ковтunik І.І. Підвищення ефективності менеджменту персоналу підприємств туризму та гостинності як стратегічний напрямok їхнього розвитку. Наукові інновації та передові технології. №12 (40). 2024. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/17525> DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)-669-679](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-669-679)
7. Географія туризму/Доценко А.І., В-во університет «Україна», К., 2020, 177с.
8. Ковтunik І. І. Національний природний парк «Подільські Товтри» як унікальний ресурс для розвитку внутрішнього та міжнародного туризму в Україні. Ефективна економіка. 2020. № 6. Режим доступу до журналу: URL:<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7941> .
9. Ковтunik І. І. Структура природно-заповідного фонду Національного природного парку «Подільські Товтри» як передумова для розвитку екологічного туризму. Агросвіт. 2022. № 23. С. 48-53. Режим доступу до статті: URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/813/821>
10. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу : навч. посібн. Київ. : Центр навч. літ-ри, 2019. 272 с.
11. Марусей Т.В., Буторіна В.Б. Інноваційні інструменти менеджменту туризму та гостинності. Ефективна економіка. № 12 (2024). URL:

<https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5369>

DOI:

<https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.54>

12. Марусей Т. В. Гастрономічна спадщина Поділля в галузі гостинності. Ефективна економіка. 2024. № 6.

URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4019>.

13. Марусей Т. В. Імперативи еко-інноваційного розвитку готельного господарства. Ефективна економіка. 2023. № 3. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1300>

14. Марусей Т. В. Особливості функціонування готелів в Україні в умовах воєнного стану. Агросвіт. 2023. № 12. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1657>

15. Матвейчук Л.О., Фурман І.Г. Правове регулювання туристичної діяльності в умовах цифровізації України. Інфраструктура ринку. Розділ 12. Туризм. 2024. Випуск 79. Видавничий дім «Гельветика». 2024. С.259-264 (Index Copernicus). URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/79-2024> .

16. Олійник О. С. Динаміка розвитку готельних підприємств. Економіка та суспільство. 2021. № 33. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/936> DOI: 10.32782/2524-0072/2021-33-68.

17. Олійник О. С. Вплив поліпшення мультикатурної компетентності здобувачів вищої освіти та фахівців підприємств на маркетингову діяльність в сфері гостинності. Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/106> 0 DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-74.

18. Олійник О. С. Сучасний стан розвитку готельних підприємств в Україні. Економічний простір. Дніпро: ПДАБА, 2021. №17. С. 83-88.

19. Opria B. O., Opria I. A. Tourist resources and problems of their use (example Kamianets-Podilskyi, Ukraine). Географія та туризм: науковий журнал / ред. кол.: Запотоцький С. П. (гол. ред.) та ін. Київ: Альфа-ПК, 2021. Вип. 62. С. 26-32. URL: <https://doi.org/10.17721/2308-135X.2021.62.26-31>.

20. Опря Б. О., Хоптяр А. Ю. Інновації та персоналізація: створення сучасного туристичного продукту на прикладі турагенції «Море турів». Журнал «Наукові інновації та передові технології» № 12(40) 2024. С. 777-787. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)-777-787](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-777-787).

21. Опря Б. О., Хоптяр А. Ю. Реалізація технологій туристичної діяльності в індустрії туризму Кам'янця-Подільського: розвиток в умовах сьогодення. Економіка та суспільство. 2024. № 68. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5028>

22. Опря Б. О., Хоптяр А. Ю. Екскурсійні маршрути Кам'янця-Подільського як складова туристичної діяльності. Економіка та суспільство № 69. 2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/69>.

23. Опря Б., Тимейчук А., Ромащук О. Освітні типові програмні комплекси формування фахівця нового типу світового туристичного менеджменту. Наукові інновації та передові технології. № 3 (31). 2024. С. 1150-1158. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-1150-1158](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-1150-1158).

24. Організація туризму в Україні: регіональні аспекти: навч. посіб. / В.К.Федорченко, І.М. Мініч. Видавництво Ліра-К, 2021. 338С.

25. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (п. 4.4) URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

26. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) URL: https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSlSDVlV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view?resourcekey=0-tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA,

27. Теребух А. А. Досвід стратегічного планування розвитку туристичних центрів URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19211/1/41Terebukh-205-211.pdf>

28. Туристична асоціація України. URL: <http://www.tau.org.ua/>.

29. Туристична діяльність: інновація, інвестиція, рекреація / П.М.Лісовський, 2022, ЦУЛ, К.124с.

30. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія. Мальська М., Гамкало М., Бордун О. ЦУЛ К. 2021. 184С.

31. Туристичне країнознавство. Європа. Мальська М., Гамкало М., Бордун О. ЦУЛ К. 2021. 224С.

32. Ящишина І.В., Буторіна В.Б. Управління сталим розвитком ЄС за допомогою інноваційної політики. Український соціум. 2024. № 1-2 (88). С. 57–71. URL: <https://ukr-socium.org.ua/uk/archive/1-2-88-89-2024/upravlinnia-stalym-rozvytkom-ies-za-dopomohoiu-innovatsijnoi-polityky/> DOI: <https://doi.org/10.15407/socium2024.01-02.061>

Інформаційні ресурси:

1. Tourism for Sustainable Development Goals. URL: <http://tourism4sdgs.org/>. Tourism Statistics. URL: <https://www.e-unwto.org/toc/unwtotfb/current>.

2. UNWTO Tourism Highlights. URL: <https://www.e-unwto.org/>. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

3. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-ХІІ. Дата оновлення : 08.08.2021 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>.